

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

N:o 1.

TH. M. FRIES.

1865.

INNEHÅLL: Anmälan. — E. FRIES: Anvisning till observationer rörande några Skandinaviska växter. — TH. M. FRIES: En botanisk resa i Finmarken 1864. — R. F. FRISTEDT: Bidrag till kännedomen af Skandinaviens *Woodsia*-arter. — Strödda Underrättelser: J. E. ARSCHOUG: Algæ Scandinaviæ exsiccate, ser. nova fasc. IV et V. — Stenhammaria maritima.

Anmälan.

Under en lång följd af år, om ock med flera afbrott, har tidskriften Botaniska Notiser utkommit, och målet för dess verksamhet är derföre för botanikens vänner och idkare väl bekant; lika allmänt har äfven nyttan af en dylik tidskrift blifvit af dem erkänd. Det är derföre, som undertecknad, på uppmaning af flera vänner, beslutat att, efter hufvudsakligen samma plan som förut, åter öfvertaga denna tidskrifts utgifvande, men för det afsedda ändamålets vinnande äro ej hans krafter ensamma tillräckliga, utan härtill fordras en liflig medverkan af alla andra som intressera sig för detta företag. På dem beror i väsendtlig mån, huruvida tidskriftens innehåll kan blifva lärorikt, värdefullt och omvælande; till dem vänder sig derföre undertecknad med en hjertlig uppmaning, att de genom meddelade större eller mindre bidrag måtte samverka till det önskade målets uppnående. Med glädje kan han tillägga, att ej blott flera botanikens idkare inom Sverige, utan äfven i Danmark, Norge och Finland utlofvat sin hjälp, så att i tidskriften, enligt hvad utg. hoppas, skall kunna meddelas resultat af botaniska undersökningar från olika delar af Skandinavien, taget i detta ords vidsträcktaste bemärkelse. De upptäckter, som i utlandet göras, och de vigtigare skrifter, som der utkomma, skola

äfven ej lemnas ur sigte, såvida och i den mån de kunna vara af intresse och gagn för den Skandinaviska florans älskare och bearbetare, samt så vidt tidskriftens in-skränkta utrymme det tillåter.

I likhet med hvad förhållandet var med den sednaste, af Professoren N. J. Andersson utgifna årgången (för år 1863), komma Botaniska Notiser att utgifvas en gång i månaden med undantag af Juni och Juli, således 10 nummer om året. Hvarje nummer utgöres af minst ett ark och skall en eller annan plunch, om så af behofvet påkallas, äfven meddelas. Prænumerations priset å årgång förblifver oförändradt 3 Rdr. Rmt., och kan prænumeration ske antingen hos tidskriftens förläggare, Bokhandlaren W. Schultz i Upsala, eller hos Herrar Bokhandlare i riket samt, med tillägg af vanligt post förvaltare arfvode, å samtliga poststationer. Meddelanden och bidrag torde deremot benäget insändas direkt till undertecknad.

Upsala i Januari 1865.

Th. M. Fries,

Adjunkt vid Upsala Universitet.

---

1. Anvisning till observationer rörande några Skandinaviska växter,

af E. FRIES.

För yngre botanister torde anvisningar af föremål att närmare undersöka ej vara utan gagn och intresse. Det är nemligen af vigt, att man tidigt vänjer sig att riktigt och noggrannt observera (en sak, som måste läras) och att icke efter blott subjektivt tycke opinera. Om växt-kännenheten ej skall blifva endast diletterantism, endast en åskådnings- och minnes-sak, får man ej sky de svårigheter, som äro förenade med grundliga och långvariga undersökningar; det är just stora, till följe af sin föränderlighet kritiska släkten (isynnerhet bland kryptogamerna), som uppöfva iakttagelse-förmågan och skärpa omdömet. Den, som vill uppnå vetenskapens höjder, måste klättra uppför dess branter samt ej afskräckas af de stöttestenar, som finnas på vägen; det är ej nog att blott trampa den banade vägen i dalen. Under ytligt påseende både förbiser man lätt de viktigare och öfverskattar man de oväsentligare olikheterna ¹⁾).

En vigtig regel är den, att i alla tvifvelaktiga fall icke afvika från allmänt antagna åsigter utan förutgående samvetsgrannaste pröfning. Man bör följa godkänd auktoritet, till dess man sjelf vunnit rikare erfarenhet. Vigtigt är det likväl härvid att iakttaga de olika principerna för art-begränsningen hos olika författare: å ena sidan den theoretiska (subjektiva), som efter mer eller mindre yttre likhet skiljer eller förenar, och å andra sidan den empiriska (objektiva), som utan afseende derpå, söker utforska hvad i naturen är kon-

1) Exempel på det förra förhållandet erbjuder t. ex. *axis primarius* och *secundarius* hos *Violæ*; på det sednare glatta och ludna frukter hos *Salices* o. s. v.

stant eller icke. Endast denna sednare kan leda till något allmänt antagligt och giltigt, då man deremot bland den förras anhängare sällan eller aldrig finner någon öfverensstämmelse, hvarpå släktena *Myosotis*, *Mentha*, *Potamogeton* o. s. v. kunna tjena såsom exempel.

Vare det långt ifrån mig att vilja binda vetenskapen vid någon annan auktoritet än naturens, men för att utforska denna, fordras mycken öfning och ihärdighet. För mycken och för liten auktoritets-tro äro lika menliga; ytterlighet såväl i åtskiljande som förenande äro lika förkastliga. Ännu återstå många tvifvel att lösa och då förf. icke mer förmår att göra några utflygter i fria naturen, är det hans afsigt att härmed angifva några föremål till närmare granskning. I främsta rummet förorda vi härvid odlings-försök, genom hvilka vi sjelfva i flera fall vunnit bestämd öfvertygelse.

1. *Salicornia*. Utom den vanliga, ett-åriga, köttiga, oftast utbredda och nedliggande formen med omvänt koniska, i spetsen urnupna leder, förekommer (Halland, Hven. Öland) en annan, alltid upprätt, med trädartad stjelk, cylindriska, i spetsen tvärhuggna leder. Den är *S. fruticosa* Retz. Prodr. (non Linn.), *S. biennis* A. Afz. Är denna en verklig skild art eller en af växestället beroende form, ty den vanliga växer på endast tidtals öfversvämmade ställen, denna sednare åter i sjelfva hafsvattnet, hvarigenom den måhända ej bortfryser om vintern? Det erfordras en noggrann jemförelse af blommans delar och frukten, äfvensom odlings-försök under lika förhållanden.

2. Mellan *Veronica longifolia* och *spicata* finnes en medelform, *V. media* Schrad., med upprätt stjelk, flera ax, sågade blad, hvilka ofta äro trenne i hvarje krans. Efter karaktererna underordnas denna af nästan alla författare *V. longifolia*; den vi insamlat på Balgö nära Warberg, syntes der snarare öfvergå i *V. spicata*. Är detta annorstädes förhållandet? Är möjligen den utländska skild från den svenska?

3. *Valeriana sambucifolia* Mik. tillhör de arter, hvarom ännu ingen stadgad mening gjort sig gällande. I Upsala-

trakten finnes endast *V. officinalis*, annorstädes deremot *V. sambucifolia* dels ensam, dels blandad med *V. officinalis*. I Upsala bot. trädgård, liksom i andra sådana, har den, uppdragen af frön, visat sig oförändrad, men i fria naturen synas öfvergångar förekomma. Äro dessa verkliga eller blott skenbara, då exemplaren äro ofullständigt utvecklade?

4. *Leersia oryzoides* (L.). Exemplar af detta märkvärdiga gräs, enligt uppgift funnet vid Dahla i Halland, meddelades mig för många år sedan af O. Lindén. Dess förekomst hos oss syntes mig emellertid af växt-geografiska grunder så osäker, att det i *Nov. Fl. Svec. ed. II.* uteslöts, men då det nu blifvit funnet i mängd både vid Helsingör och Petersburg, synes dess förekomst icke omöjlig i nämnda utmärkt vackra och bördiga dal. Det är der väl ej återfunnet, men ej heller eftersökt; till ledning för kommande efterforskningar må nämnas, att det först mot slutet af hösten kommer till blomning.

5. *Agrostis alpestris* och *hyperborea* L. L. Laest. kan jag efter talrika af Mag. C. P. Laestadius insamlade exemplar ej skilja från öfriga *Trichodia*, men möjligen utmärka de sig genom biologiska karakterer, som under växtens lefvande tillstånd böra undersökas. Ännu större uppmärksamhet förtjenar en i härvarande trädgård af Norska frön uppdragen *Agrostis*-art, som från Christiania erhållits under namn af *A. rubra*. Från såväl denna som *A. canina* synes den vara väl skild, framför allt genom sin bestämmdt *bienna*, fibrösa rot, tufviga växesätt samt saknad af alla rot-skott och utlöpare. Såväl denna som den verkliga *A. rubra* lära vara allmänna på Dovre.

6. *Festuca loliacea* Huds. (*Brachypodium loliaceum* Fr. *Nov.*) är ett gräs, öfver hvilket de mest stridiga åsigter blifvit framställda. Ofta, ehuru origtigt, sökes den (t. ex. i *Fl. Dan.*) i en form af *Festuca pratensis* eller i en luxurierande form af *Lolium perenne*. Den verkliga torde dock vara närmast slägt med *Glyceria fluitans*, för hvars varietet den af Wahlenberg ansågs; till detta slägte fördes den äfven af

oss i *Flora Scanica* och sedermera af Godron och Grenier. Då den emellertid till växten liknar *Festuca pratensis* och till inflorescensen *Lolium perenne* samt t. f. häraf af Al. Braun och andra tyska förf. anses såsom en hybrid af dessa tvenne arter, och då såsom ytterligare stöd för denna åsigt anföres, att den aldrig sätter grobara frön, så synes det värdt att undersöka, huruvida detta sednare verkligen alltid är förhållandet, äfvensom huruvida genom befruktning mellan de uppgifna föräldrarne en hybrid kan bildas, och, om så är förhållandet (hvarpå jag dock högeligen tviflar), om denna är lik den ifrågavarande växten.

7. *Galium elongatum* Presl. fullkomligt öfverensstämmande med säkra utländska exemplar, har jag funnit i Warbergs-trakten. Ehuru i utlandet allmänt erkänd såsom egen art, kan den enligt min tanke icke skiljas från *G. palustre*. De exemplar af sistnämnda, som här vid Upsala blifvit samlade, växande bland högt gräs och lemnade i *Herb. Norm.* XV. 16, kan jag ej genom någon karaktär skilja från *G. elongatum*. Emellertid rekommenderas den till närmare undersökning och till odlings-försök. — Äfven *G. elatum* Thuill. och *G. erectum* Huds. förtjena uppmärksammas, ehuru väl de, såsom Svenska botanisterna väl enstämmigt antaga, knappast äro skiljbara från *G. Mollugo*. (Forts.)

2. En botanisk resa i Finmarken 1864,

skildrad af TH. M. FRIES.

Enhvar, som besökt våra fjäll och nordliga trakter, har säkerligen erfarit den magiska dragningskraft, som de sedan utöfva, och den längtan, som till följe häraf ständigt locka till förnyade besök. Så har det åtminstone varit förhållandet med mig, och det var derföre med största begärlighet, som jag omfattade ett tillfälle, som yppade sig, att under det

förflutna året återse de nordligaste delarne af den Skandinaviska halfön, dit min längtan under 7 års tid beständigt dragit mina tankar och min håg. En kort skildring af denna resas gång och utbyte är det min afsigt att nu lemna, men på förhand må dock anmärkas, att de uppgifter, som härvid rörande de kryptogama växterna meddelas, äro högst ofullständiga, då tiden ännu ej medgifvit en noggrann granskning af den rikliga skörd, förnämligast af lafvar, som derifrån hemförts.

Efter att i Christiania hafva uppehållit mig 3 veckors tid för studier i dervarande botaniska samlingar, afreste jag derifrån den 8 Juni, tagande vägen genom Gudbrandsdalen och öfver Dovre direkt till Trondhjem. Under denna för öfrigt nästan kurirmessiga färd är ett tvenne dagars uppehåll vid Drivstuen på Dovre det enda, som förtjenar omnämnas. Våren hade här så till vida inträdt, som snön i dalarne bortsmält och vårbloomor der utvecklats sig, medan på fjäl- lens öfre slutningar och toppar full vinter ännu rådde. Af fanerogama växter kunde derföre icke några stora skördar väntas; de inskränkte sig till *Potentilla nivea*, af hvilken några kullar stodo gulglänsande, *Primula scotica*, *Saxifraga oppositifolia*, *Cerastium alpinum*, *Carex rupestris* och några andra allmännare arter. Större glädje beredde mig deremot ett lichenologiskt fynd nemligen den hittills blott ytterst sparsamt i N. Amerika, Schweiz och Finland observerade, utmärkta *Varicellaria microsticta*, hvilken anträffades i temligen stor mängd på enbuskar (sparsamt på björkar) något ofvan Drivstuen; jemte densamma erhöles äfven *Sticta linita*, *Placodium chrysoleucum*, *Acarospora peliscypha*, *Dimelaena oreina*, *Lecanora frustulosa*, *Caloplaca jungermanniae*, *Torninia squalida*, *Lopadium pezizoideum*, *Biatora fuscescens* och *Tornoënsis*, *Pertusaria Sommerfeltii*, *Polyblastia terrestris* m. fl.

Från Trondhjem, der jag sammanträffade med min följeslagare på sommarens färder, Stud. S. Henschen, afreste

vi med ångfartyg¹⁾ den 15 Juni och anlände den 18 till Bodöe, och då här ett flera timmars uppehåll gjordes, be-
gagnades tiden till anställandet af en exkursion i den lilla
stadens närmaste omgifningar. Vegetationen var här vid
hafskusten temligen långt framskriden, under det att Salten-
fjords-fjällen i bakgrunden visade sig täckta af väldiga snö-
massor. *Poa alpina* stod nära $\frac{1}{2}$ aln hög i full blomma på
torftaken och på slätterna kring staden visade sig *Primula*
scotica, *Thalictrum alpinum*, *Silene acaulis*, *Saxifraga oppo-*
sitifolia, *Salix myrsinites*, *herbacea* och *reticulata*, *Iuzula*
spicata, *Carex atrata*, *ornithopoda* och *sparsiflora*, *Cobresia*
scirpina o. d. Af lafvar anträffades åtskilliga sällsyntare
arter, bland hvilka må nämnas: *Sphyridium placophyllum*
c. fr., *Buellia coniops*, *Normandina viridis*, *Pertusaria xan-*
thostoma, *Microglena sphinctrinoides*, *Sporodictyon theleodes*,
Verrucaria ceuthocarpa, *Collema radiatum*, *Lecothecium*
asprellum.

I Tromsöe, dit vi derefter anlände den den 20 Juni,
uppehöll vi oss 8 dagar, anställande nästan dagliga exkur-
sioner i den kringliggande trakten. Den lilla ön, på hvilken
staden är belägen, är temligen låg och till stor del bevuxen
med björkskog; magra myrer anträffas äfven flerstädes. Då
härtill lägges, att genom odling den ursprungliga vegetatio-
nen flerstädes blifvit undanträngd, så inses lätt, att på sjelfva
ön någon synnerligen intressant flora ej var att förvänta, isyn-
nerhet på en årstid, då snö ännu täckte stora sträckor och
björkskogen som först började kläda sig i en späd grönska.
Endast *Erigeron uniflorus*, *Primula scotica*, *Viola succica*
och åtskilliga *Salices*, bland hvilka *S. hastato-lanata*, insam-
lades. Större uppmärksamhet förtjena utan tvifvel de träd-
gårdsanläggningar, som förefinnas i sjelfva staden och på de

1) Jag kan ej underlåta att härmed offentligen betyga min tacksamhet
mot den Norska regeringen, som beviljade mig och min följeslagare fri
resa på statens post-ångfartyg mellan Trondhjem och Wadsöe, en välvillig
frikostighet, som äfven visades mig under mitt förra besök i dessa trakter
och som under flera år kommit flera andra Svenska naturforskare till del.

talrika sommar-lustställen, hvilka af stadens förmögnare innevånare äro anlagda i dess närhet; de vittna nemligen på ett förtjenstfullt sätt derom, att den hos nordbon i allmänhet inneboende kärleken till blommor förmått att öfvervinna mången svårighet och åstadkomma ett resultat, som måste förefalla främlingen förvånande. Nu — vid vårens första början — var antalet af blommande arter väl ej stort, men i stället prunkade nu som bäst en mångfald af olik-färgade Aurikel-former i alla trädgårdar inom och utom staden. Vid min återkomst hit i slutet af September hade jag tillfälle att beundra Dahlier, Astrar m. m., hvilka sannerligen ej läto ana, att de uppdragits nära 70° n. br. Öfverraskande är äfven den rikedom af fönster-växter, som här finnas af alla slag (rosor, nejlikor, pelargonier, fuchsier etc.); det synes snart sagdt otroligt, att de kunna här så frodas, oaktadt den långa vintern, då solen på flera veckor ej kommer öfver horisonten.

Flertalet af de exkursioner, som här företogos, ställdes emellertid till fjällen på andra sidan af det sund, som skiljer staden från fasta landet. Visserligen hindrades äfven här flerstädes undersökningarne af stora snömassor såväl på fjällens öfre, trädlösa delar som i de lägre björk-klädda sluttningarne. Årstiden tillät äfven ej ett större utbyte af fanerogamer men väl af lafvar, bland hvilka särskildt må nämnas: *Nephroma papyraceum* var. *helveticum* (= *N. expallidum* Nyl.), *Parmelia alpicola*, *Pannaria lepidiota*, *Placodium gelidum*, *albescens* var. och *fulgens* var. *alpinum*, *Lecanora oculata*, *protuberans* och *bryontha*, *Rinodina mniaraea* och *turfacea* β . *depauperata*, *Caloplaca fuscolutea*, *Pilophorus robustus* (ung och mycket sparsam), *Thalloidima vesiculare*, *Lopadium pezizoideum*, *Biatorina cumulata*, *Biatora cuprea*, *Lecidea pallida*, *arctica* och *Diapensiae*, *Buellia coracina* och *urceolata*, *Sporodictyon theleodes*, *Collema radiatum*, *furvum* och *polycarpon*. — Af fanerogamer visade sig nedanförljällen bland andra *Pinguicula alpina*, *Corydalis fabacea*,

Cochlearia officinalis var. *arctica* ¹⁾, *Viola biflora* och *suecica*, *Salix lanata*, *hastata*, *hastato-lanata*, *lapponum*, *myrsinities*, *glauca* och *reticulata*, *Corallörhiza innata* ²⁾, *Eriophorum capitatum* och *Callitrix*; högre upp på fjällsluttningarne anträffades *Draba rupestris* i flera former, *Arabis alpina*, *Saxifraga nivalis* och *caespitosa*, *Aspidium Lonchites*, *Asplenium viride*, *Equisetum scirpoides* m. fl. samt öfverst uppe på fjällplatåen *Diapensia lapponica*, *Ranunculus nivalis*, *Draba nivalis* samt *Azalea procumbens*.

Från Tromsöe ställdes färden till Altenfjord, i hvars innersta vik ett 14 dagar långt uppehåll gjordes, dels i Bosekop, der vi hade nöjet att sammanträffa med den om Finmarkens flora så högt förtjente Forstmester J. M. Norman, dels vid Kaafjords kopparverk. Ehuruväl Alten i många afseenden utgör en af de intressantaste delarne af Finmarken, skall jag dock ej försöka att lemna någon beskrifning öfver dess vegetation i sin helhet; dels tillät mig ej det korta uppehållet härstädes att förvärfva tillräckligt noggrann kännedom derom, dels finnes en sådan beskrifning i Lunds *Reise igjennem Nordlandene og Vest-Finmarken i Sommeren 1841*. Jag vill derföre här inskränka mig till några korta anmärkningar.

Hvad i första rummet faller i ögonen, då man besöker denna nejd, är den oväntade yppighet och frodighet, som här visar sig. Redan sedan gammalt är det bekant, att denna trakt är en af de nordligaste, der sädes-odling lyckats, men mindre bekant torde det vara, att den hunnit en sådan utveckling, att enligt sednaste officiella uppgifter produktionen af korn 1860 uppskattades till omkring 1000 norska tunnor. För öfrigt odlas här framför allt potatis och rofvor, af hvilka sednare en inom Finmarken isynnerhet eftersökt varietet bär namnet "Altens Näper"; äfven hafre har några år hunnit till

1) Som det är mig omöjligt att finna någon gräns mellan denna och öfriga former, har jag ansett det rigtigast att blott anföra den som varietet.

2) Här liksom vanligen i Finmarken voro blomkalkens blad mörkt rödbruna och läppen beströdd med röda fläckar; någon annan olikhet från den vanliga formen har jag dock ej lyckats upptäcka.

mognad härstädes. I trädgårdarne förekomma åtskilliga prydnadsväxter, såsom *Primula auricula*, *Aquilegia vulgaris*, en *Aconitum*, *Saxifraga crassifolia*, *Lilium Martagon*, *Convallaria Polygonatum* m. fl. Äfven på de inhemska växterna visa det gynnande klimatet och den bördiga jordmånen sitt inflytande; såsom exempel må blott nämnas, att häggens blommor vid Bosekop uppnå en storlek af ända till 24 å 25 millim. (mer än 1 tum) i diameter, att *Potentilla anserina* på hafstränderna prunkade med blommor af ända till 35 mm. i diam., att blomsamlingarne hos *Ledum palustre* här säkerligen äro dubbelt så blom-rika som kring Upsala o. s. v. Denna växtverldens yppighet bidrager naturligtvis till att gifva hela landskapet ett leende behag, hvilket i förening med den i öfrigt storartade naturen gör Alten till en af de vackrare trakterna inom Norge.

Under sådana förhållanden är det ej underligt, att här en mängd sällsynta växter nedslagit sina bopålar och att denna trakt till följe häraf till sig lockat flera botanister än någon annan inom Finmarken; Wahlenberg, Laestadius, Blytt, Lund, Moe och Norman hafva här förut anställt undersökningar. Bland de sällsyntare arter, som vi under vårt uppehåll i Bosekop anträffade, må här anföras *Erigeron elongatus* och *alpinus*, *Echinosperrum deflexum*, *Veronica saxatilis*, *Bartsia alpina* fl. ochroleucis bracteisque viridibus, *Primula stricta* och *sibirica*, *Ranunculus hyperboreus*, *Draba hirta*, *Wahlbergella affinis* (ymnig på sandiga öar och stränder vid och ofvan Rajpas), *Silene inflata*, *Arenaria ciliata* (sparsam jemte *Walbergella*), *Stellaria longifolia*, *Saxifraga Cotyledon* (Skaadavara), *cernua* och *caespitosa*, *Potentilla nivea* (Skaadavara och bland *Wahlbergella*), *Lathyrus maritimus*, *Phaca frigida*, *Oxycoccus microcarpus*¹⁾,

1) All den i Finmarken förekommande *Oxycoccus* tillhör denna af Turczaninow uppställda art. Den skiljes från den vanliga genom dubbelt smärre frukter och blommor, spensligare växt, spetsigare, smalare och smärre blad, glatta blomskaft och ej hårbreddade foderflikar. Huruvida den är en verklig art eller blott en lokalform, vågar jag ej afgöra. Från

Andromeda tetragona och *Rhododendron lapponicum* (flerest på de högsta fjällen), *Myricaria germanica* (här kallad "Örsilje"), *Carallorhiza innata*, *Juncus arcticus*, *Eriophorum russeolum*¹⁾ (ymnig i ett kärr vid vägen till Eiby), *Carex pedata*, *glareosa*, *loliacea*, *variflora*, *Woodsia hyperborea*, *Splachnum luteum*. Af särskildt intresse är det midt emot Bosekop liggande Sturvignæsset, hvilket i Forstmester Normans sällskap besöktes; det utgöres nemligen af kalk-klippor, på hvilka frodas åtskilliga sydligare arter såsom *Arabis hirsuta*, *Viola tricolor* (sparsam), *Fragaria vesca*, *Polemonium coeruleum*²⁾, *Anthyllis Vulneraria*, *Melica nutans* samt den af Wahlenberg 1802 här anmärkta men först nu återfunna *Asplenium Ruta muraria*. Af lafvar anmärktes derstädes *Solorina saccata* var. *spongiosa* (utm. vacker), *Placodium fulgens*, *Gyalecta geovica*, *Thalloidima candidum* och *vesiculare*, *Buellia insignis* var. *papillata* m. fl., bland hvilka förmodligen en eller annan ny art. Kring en kall-källa växte på mossan *Cantharellus lobatus*, äfvensom talrika, stora, ljusgröna tufvor af *Vaucheria terrestris*.

I lichenologiskt afseende är Bosekop en klassisk punkt. Här var det neml. som Wahlenberg 1802 tillbragte hela Maj månad och "*praecipue Lichenes in scopulis denudatis maris et in rupibus montium nive numquam tectis quaesivit*".

Lomsfjällen (Moe) och norra Sverige har jag äfven sett exemplar af densamma.

1) Sparsamt blandad med denna förekom var. *candidum* Norm., utmärkt genom sin snöhvita ull. Från *E. capitatum*, som den derigenom mycket liknar, skiljes den genom axets aflånga form, något längre ståndarknappar, mera krusig ull o. s. v. I sammanhang härmed må anföras, att, såsom Norman (*Ind. supplem.* p. 45) anför, *E. angustifolium* åtminstone vanligtvis härstädes förekommer dioic eller med samkönade blommor i toppaxet och blott honblommor i sidoaxen. De samkönade blommornas pistill är då mindre än vanligt och oftast steril; honblommornas dermot är större (isynnerhet märket) och omgifven af små, rudimentära, bland ullen dolda sterila ståndare.

2) All i Vest-Finmarken funnen *Polemonium* tillhör hufvudformen, under det att all i Öst-Finmarken är *P.* campanulatum*.

På hafsklipporna kring Bosekop frodas äfven ännu jemte *Lichina confinis* de af Wahlenberg först anmärkta och beskrifna *Placodium stramineum*, *Xanthoria crenulata*, *Dimerospora aipospila*, *Verrucaria maura*, *mucosa*, *ceuthocarpa* och *striatula*, och på bergsklippor anmärktes dessutom *Placodium melanaspis* β . *alphoplacum* (Kongshavnsfjeldet), *Acarospora chlorophana*, *Dimelaena oreina*, *Lecanora frustuloso*, *Gyrophora arctica* och *vellea* c. fr., *Sporastatia Morio*, *Buellia coracina*, *Arthonia* n. sp., *Pyrenopsis lignyota* (Kongshavnsfjeldet på något skyddade ställen), *Phylliscum endocarpoides* m. fl. Nekas kan dock ej, att på granitklipporna råder, utom vid stranden, en torftig och tröttande enförmig lafflora. Af trädlaflvar må anföras *Parmelia incurva* på torra, barklösa tall-stammar i öfre tallregionen jemte *Lecidea elabens* och sällsynt *Varicellaria microsticta*, *Biatora cinnabarina* och *Tornoënsis* på en och *Arthopyrenia Fumago* på *Salix nigricans*; på mossor voro *Peltigera scabrosa* och *Microglena sphinctrinoides* allmänna, och i slättfjälls-regionen visade sig *Siphula Ceratites* samt *Lecidea Diapensiae*. — Af öfriga kryptogamer må här blott nämnas den allmänna Stenmurklan (*Gyromitra esculenta*), som anträffades stor och vacker i en björkdunge; den vanliga murklan (*Morchella esculenta*) hade af Forstmester Norman likaledes blifvit här observerad.

Vid Kaafjord gällde vår första vandring den här af Blytt upptäckta, men sedan ej återfunna *Platanthera obtusata*. Det lyckades oss äfven snart att anträffa den på det yttre Strömsnæsset, dervid ledda af Blytts uppgift i sin Norska Flora, blott med den rättelsen, att fjället, vid hvars fot den finnes, heter Sakkabani och ej Skaadavara. Här förekom den i ringa antal på en inskränkt lokal, bland *Andromeda tetragona* och *Rhododendron lapponicum*, hvilka för de högre fjällen utmärkande arter här således gå nedom korn-gränsen. Då emellertid allt syntes antyda på, att dessa växter, så att säga, nedåkt från det brant mot hafvet nedstupande fjällets öfre delar, företog min reskamrat på min uppmaning flera exkursioner på detta fjäll, hvarunder ej blott

Pl. obtusata i rikligare mängd visade sig på flera lokaler, utan äfven en i andra afseenden intressant flora anträffades. Så t. ex. funnos här ej mindre än 8 orchideer: *Orchis maculata*, *Gymnadenia albida*, *Coeloglossum viride*, *Goodyera repens*, *Epipactis latifolia* (i knopp), *Chamaeorchis alpina* (ovanligt frodig och högväxt) och *Corallorhiza innata*, samt dessutom *Arnica alpina* (sparsam men utmärkt vacker, nära en fot hög), *Bartsia alpina* fl. ochroleucis, *Cerastium alpinum lanatum*, *Potentilla nivea*, *Salix hastata* var. *alpestris* och *glauco-phylicaeifolia*, *Carex pedata*, *ustulata* och *Buxbaumii*, *Equisetum scirpoides* (mycket frodig) etc. På Strömsnæsset och vid foten af Sakkabani funnos dessutom *Polemonium coeruleum*, *Conioselinum Gmelini*, *Erysimum alpinum*, *Cochlearia anglica*, *Arenaria ciliata*, *Stellaria humifusa*, *Lathyrus maritimus*, *Phaca frigida* m. fl.

På andra sidan om fjorden visade sig en helt olika vegetation: nära boningshusen anträffades *Gnaphalium supinum*, *Galium triflorum*, *Echinosperrum deflexum* och *Veronica saxatilis*, och närmare de v. derom liggande fjällens fot *Hieracium atratum*, *Saxifraga cernua* och *rivularis* samt en mängd former af *Salix herbacea* och *polaris*, vittnande om otillförlitligheten af de vanligen uppgifna karaktererna mellan dessa arter. Af den förra funnos nemligen former med mer eller mindre ludna frukter, af den sednare med mer eller mindre tandade blad, ja t. o. m. glatta frukter (var. *lejocarpa*). Nekas kan dock icke, att de dock till yttre utseendet visade sig olika, äfven då de anförda karaktererna voro vacklande; fruktens form, stiftens och märkenas längd syntes äfven erbjuda säkrare karakterer. Uppe på fjället och dess sluttningar anmärktes *Petasites frigida*, *Diapensia*, *Ranunculus nivalis* och *pygmaeus*, *Cardamine bellidiflora*, *Draba rupestris* (var. *siliculis stellato-pilosis*), *Alsine biflora*, *Sibbaldia procumbens*, *Andromeda tetragona* och *hypnoides*, *Salix polaris* (normal), *Luzula arcuata* var. *confusa*, *Allosorus crispus*, *Asplenium viride* och *septentrionale*. — Olyckligtvis nedhalgade jag under denna exkursion utför en snöbrant och slungades hufvudstupa ned i en "ur" (hopar af större och mindre

klippstycken), och ehuru jag förunderligt nog undgick svårare skador, nödgade mig dock de kontusioner, som jag till välförtjent straff för min djerfhet och dumdristighet erhöll, att hålla mig stilla under de återstående dagar, jag i Kaafjord tillbragte. Jag fick derföre göra en endast obetydlig bekantskap med den lafvegetation, som här förefinnes; bland de observerade må blott nämnas *Parmelia encausta*, *Placodium fulgens* och *gelidum*, *Acarospora molybdina*, *Lecanora bryonantha*, *Sporastatia Morio*, *Normandina viridis*.

Efter att den 13 Juli hafva lemnat det gästfria Kaafjord, ankommo vi samma dag på aftonen till Hammerfest, hvarest vi förblefvo till den 15 på morgonen. I de mægra och ödsliga omgifningarne kring denna verdens nordligaste stad var icke mycket att i botaniskt afseende finna; ett par vandringar företogs dock till det närbelägna berget Rossmollen, hvarest Wahlenberg upptäckte den vackra *Pannaria elaeina*. Jag sökte den emellertid förgäfvos, men anträffade deremot sparsamt *Lecidea atrobrunnea*. *Poa caesia* förekom på klipporna.

Härefter fortsatte vi färden mot nordn och landstego på Maasöe, den närmast v. om Mageröe belägna ön. Här tillbragte vi 6 dagar, till en del dertill nödtvungna af svårigheten att erhålla båtfolk, och genomströfvade derunder den lilla ön i alla direktioner. Naturligtvis kan vegetationen här, öfver 71° n. br., ej vara synnerligen yppig eller intagande. Om jag undantager en större björk, som i en klyfta på norra kusten alldeles espalier-formigt kläder syd-sidan af en klippvägg, inskränker trädvegetationen sig till några knappt alshöga rönnar och lika stora björkar, hvilka begge sällan, om någonsin, bära blommor eller frukt. Och äfven busk-vegetationen är ytterst torftig, bestående af sparsamt förekommande små, krypande enbuskar på de torra hedarne samt *Betula nana* och lågväxta *Salices* (*S. hastata*, *glauca*, *lanata*, *lappinum* och *myrsinites*) i kärren. Den växt, som kan sägas vara den ymnigaste och mest karakteristiska, är *Salix herbacea*, som under mångfaldiga, sins emellan olika former i

stora massor förekommer på öns alla olika lokaler, på de högsta bergen, i kärren, på sandhedarne vid stranden.

Hufvud-massan af ön utgöres af ett lågt (knappt 1000 fot högt) fjällplåtå, här och der fåradt af dälдер, i hvilka en mindre bäck eller ett kärr kring sig samlar ett större växt-antal. Själva plåtået är neml. ytterst magert och art-fattigt; en stor del deraf täckes af lafvar (isynnerhet *Lecanora tartarea* och *oculata*) och deribland anträffas *Hieracium alpinum*, *Diapensia*, *Silene acaulis*, *Dryas octopetala*, *Arctostaphylos alpina*, *Azalea procumbens*, *Empetrum nigrum*, *Juncus trifidus*, *Luzula arcuata*, *Wahlenbergii* och *spicata*, *Carex rigida*, *Festuca ovina*, *Aira flexuosa* o. d., samt på mindre torra lokaler *Gnaphalium supinum*, *Ranunculus pygmaeus*, *Cochlearia officinalis* var. *arctica* (i fjällbäckarne), *Rhodiola rosea*, *Rubus Chamaemorus*, *Oxyria digyna*, *Carex pulla* och *aquatilis* var. *epigejos* m. fl.

(Forts.)

3. Bidrag till kännedomen af Skandinaviens Woodsia-arter,

af R. F. FRISTEDT.

Närvarande lilla meddelande har icke för afsigt att i afseende på släktet *Woodsia* erbjuda något vetenskapligt nytt, om ej i små enskildheter, icke heller att rikta Skandinaviska floran med någon, förut i densamma ej uppmärksammas växtform eller lemna en bättre beskrifning öfver våra *Woodsia*-arter, än förut i litteraturen finnes. Dessa rader hafva tillkommit endast på grund af en sedan flera år närd förmodan, att flertalet af Svenska botanisterna icke skulle vara bekanta med alla våra *Woodsia*-former eller åtminstone icke veta, i hvad förhållande de stå till hvarandra eller till de Amerikanska, — en förmodan, som jag trott bestyrkt af de flera origtigt bestämda former, jag från bergs- och fjäll-trakter

mottagit, och sednast deraf, att jag i den nyligen utkomna nionde upplagan af Hartmans Skandinaviska flora återser alla de tre former, som Wahlenberg redan i Flora Lapponica beskrifvit, ehuru den mest glömda af de tre formerna nu återkommer till vår flora annorlunda benämnd och något olika uppfattad, mot hvad förr skett i Sverige och utlandet.

Sedan Linné beskrifvit sin *Acrostichum ilvense*, Liljeblad sin *Acrostichum hyperboreum*, Swartz öfverflyttat dessa två arter till släktet *Polypodium* och Wahlenberg beskrifvit sin *Polypodium hyperboreum* jemte dess *β. gracile*, voro dermed de tre Svenska typerna i ifrågavarande lilla växtgrupp bekantgjorda för vetenskapen. Men ännu var ej något släkte med namnet *Woodsia* ¹⁾ bildadt. Detta uppställdes först 1813 i *The Transactions of Linnean Society* af Brown, hvilken då dit hänförde endast Linnés och Liljeblads nyss nämnda arter. Till dessa lade samme författare något sednare en tredje nära besläktad art, som genom Hookers *Flora boreali-americana*, hvari planch lemnades deröfver, blef mera bekant, nemligen *W. glabella*. Jemte dessa trenne införer slutligen Hooker i *Species Filicum* år 1846 under släktet *Woodsia* åtta andra växtarter, först tillhörande släktena *Physematium* Kaulf. med arter från varmare Asien och Amerika samt *Perrinia* Hook. med arter från Förenta Staterna och Sydamerika. De två släktena ställas såsom subgenera parallela med subgenus *Woodsia vera*, som fortfarande karakteriseras af sina franskantade svepefjäll, som endast med fransarna skjuta fram vid kanterna af fruktplättarna. Af *Woodsia* i denna inskränkta bemärkelse känner icke Hooker mer än de tre nämnda arterna för hela jordens flora och bland dem *W. glabella* blott för Nordamerika. Alla tre tillhöra dock så väl Sveriges, som Norges flora, och jag går derföre att diagnosticera dem och bifoga några anmärkningar efter egna iakttagelser på dem alla i lefvande tillstånd, —

1) Långt förut hade sl. *Woodsia* i Svenska folkspråket eget namn, näml. *Hällebräken*; jfr. Fr. Bot. *Ufl.* 3 del. pag. 249.

visserligen utan anspråk på uttömmande fullständighet i ämnet. — Någon förberedande discussion om värdet af använda karakterer är ej af nöden, då de vigtigaste bland dem hemtas af stambladens och deras mindre delars form och beklädnad; egenskaper, som för öfrigt inom familjen *Polypodiaceae* äro flitigt anlitade till arters skiljande. Den led, som finnes mot basen af stambladets hufvudaxel (i det följande korteligen kallad *rachis*), är icke heller alldeles utan betydelse för arternas skiljande, och då det är den, hvarvid hvarje års vegetation lösgör sig från växten, blir den också af inflytande på tufvornas habitus.

1. *Woodsia ilvensis* (L.) Br.: de *fruktbärande stambladen* dubbelt pardelade, aflångt-lancettlika, vid basen tvärhuggna; *småbladen* alla likformiga, äggrundt-lancettlika, de af andra ordningen trubblade och trubbnaggade; så väl *rachis* som småbladens baksida ymnigt försedda med blekbruna *fjäll*, blandade med glesa *hår*; *fruktplättarna* inhöljda i svepefjälens långa franshår, i de bruna fjällen och i den öfriga hårbeklädnaden.

Syn. *Woodsia ilvensis* R. Brown i *Transactions of Lin. Soc. Vol. XI. p. 173*, Fr. *Herb. norm. XI. 95*.

Acrostichum ilvense Linn. *Sp. p. 1528*.

Polypodium ilvense Sw., *Whlnb.*

Nephrodium lanosum Mchx., *Woodsia hyperborea* β *rufidula* Koch
Syn. *Germ.* (= *Polypod. Marantae*, *Polystichum Marantae*, *Aspidium rufidulum*, *Nephrodium rufidulum* enl. Koch *Syn. Germ.*)

Utbredning. Arten tillhör norra delen af norra hemisphaeren och bergstrakter i dess tempererade del, är spridd öfver hela Sverige, Norge (till Öst-Finm. vid Fjellbma i Tanen: Th. Fries) och Finland, finnes ej i Danmark, deremot i Tyskland och England (sällsynt), på Altai; från Nordamerika, Grönland och Kamschatka har jag sett exemplar.

Anm. Vigten ligger bland de angifna karaktererna främst på den dubbla beklädnaden af hela stambladets baksida, på dess dubbla delning och på dess omkrets. Det är jemnt af-

smalnande mot spetsen, men vid basen tvärhugget, hvarmed jag velat beteckna, att de nedre småbladen äro lika långa som de öfre, att stambladet således ej afsmalnar mot basen. Stambladet är ej till roten klädt med småblad, utan i sin nedre tredje- eller fjerde-del fritt derifrån. Ungefär midt på denna blottade del sitter den ofvannämnde leden, hvarigenom tufvorna komma att bära ganska långa stumpar från de föregående ären. Vanligen kan man tillägga, att stambladen äro mörkare gröna och af fastare consistens (läderartade, styfva) än de andra arternas, äfvensom att så väl stamblad, som dess småblad äro spetsade. Men uti en, såsom jag kallar den, *forma obtusata*, som jag sett från Norge, Gudbrandsdalen, Elstad i Ringeboe (Lektor Kindberg) finner man större mjukhet och ljusare grönska, men framför allt äro alla spetsar så trubbiga, att småbladen nästan hinna den ägg-runda formen. Mellan *W. ilvensis* och de två följande arterna har jag icke sett verkliga öfvergångar och tviflar på tillvaron af de *specimina intermedia*, om hvilka Koch med Babington talar, då han diagnosticerar blott på grund af småbladens form, hvars nyansering jag nyss omnämnt.

2. *Woodsia hyperborea* (Lilj.) Br.: de *fruktbärande stambladen* enkelt pardelade, lancettlikt-jemnbreda, vid basen tvärhuggna; *småbladen* alla likformiga, bredt triangelformigt-ägggrunda, fjädernervigt inskurna, flikarna rundadt trubbiga, helbräddade eller smått trubbnaggade; endast rachis glest beklädd med blekbruna *fjäll*, småbladens baksida *gleshårig*; *fruktplättarne* ulliga eller småludna af svepefjällens långa franshår och den öfriga hårbeklädnaden.

Syn. *Woodsia hyperborea* R. Brown i *Transact. of Lin. Soc. Vol. XI p. 173* med planch, Fr. *Herb. norm. XII. 97.*

Acrostichum hyperboreum Liljeblad i *Wet. Akad. Handlingar 1793 p. 201* med planch.

Polypodium hyperboreum Sw.

Polypodium hyperboreum β *gracile* Whlbn. *Fl. Lapp.* (Obs. att α ej hörer hit).

Acrostichum alpinum Bolton *Fil. Britt., Ceterach alpinum* Lam. & DC., *Polyp. arvonicum* Sm., *Woodsia hyperborea* α . *arvonica* Koch *Syn. germ.*

(På etiketter i Svenska herbarier ofta kallad *Woodsia ilvensis* var. *alpina*).

Utbredning. Arten tillhör arktiska och subarktiska trakter i norra hemisphaeren, är ganska sällsynt i bergstrakter af dess tempererade delar. De mig bekanta växeställena äro: Torneå Lpm.: Torneå träsk på Kärpilä fjäll (Liljebl.), fjället Opissoive (= "*W. ilv. fjällform*": Frist. *berättelse om resa i Lappm. p. 42*); Luleå Lpm.: Quickjock och Njammats (Anderssons resa 1864), Kaddepakte (Ullenius); Jämtland: Snasahögen, Åreskutan och Östberget vid Östersund (Thed.); Herjedalen: Funnäsdalsberget och Ulfberget vid Wiken (Frist.); Dalarna: Osmundsberget; Vest-Finm. Bosekop vid Altenfjord, Öst-Finm. Elvenæs i Sydvaranger (Th. Fr.); Nordlanden: Langsvand (1807, Whlbnb:s herb.), Dovre samt omkring Christiania (derifrån ex. i *Herb. Norm.*). Blytt upptager arten för hela Norge, Hartman för hela Lappland, Koch för Tyska alperna, Hooker för Savoyen, England och Scotland i *Species Filicum* och för Canada till Saskatchewan i *Flora boreali-americana*. De till *Woodsia hyperborea* Br. bestämda ex., jag sett från Grönland, höra tydligen till följande art.

Anm. Vigtan ligger bland karaktererna på den enklare hårbeklädnaden öfver småbladens baksida, på stambladets omkrets och på dess delning; småbladen äro ej delade till medelnerven och dertill brukar vanligen komma, att småbladens innersta flikar äro så breda, att de täcka nedre kanten af nästföljande flik. Med nedre småbladens afstånd från rotstocken och ledens plats eger här ungefär samma förhållande rum som hos föregående art. Småbladens och flikarnas likformighet är här äfven af vikt till skillnad från följande art; endast det nedersta paret småblad kan hos *W. hyperborea* stundom underkastas en något större afrundning än de öfriga. Den fina ulligheten kring fruktplättarna är ett utmärkt kännetecken och likväl finnes en, såsom jag kallar den, *forma glabrata*, mer eller mindre fullständigt fri från hårbeklädnaden, hvilken form jag eger från Christiania (Th. Fries),

men hvartill jag från intet annat växeställe sett antydning. Öfriga karakterer hos *forma glabrata* äro oförändrade, hvarföre jag ej, enligt de ex. jag sett, är sinnad att med Blytt tro den vara en öfvergångsform till följande art. — För öfrigt finnas tvenne lokalformer, en kortare, fastare byggd och en med långt utdragna stamblad. En sådan utdragen form är den från Njammats i Lul. Lpm. Säkert har äfven Wahlenberg haft en sådan för ögonen, då han om sin *Pol. hyperb. β gracile* säger, att den är smal ("*gracillimum*") och lång så, att den erinrar om *Aspidium fragile*. En dylik torde Liljeblad äfven haft, ty hans figur är ej så typisk som Browns.

3. *Woodsia glabella* Br.: de *frukt bärande stambladen* enkelt pardelade, jembredt-lancettlika, afsmalnade mot basen; *småbladen* olikformiga, de nedre (3—4) paren cirkelrunda-njurlika, 3-delade, flikarna bredt vigglika, vinkligt naggade, de öfre deltaformiga, fjädernervigt inskurva, vinkligt tandade; rachis *brunfjällig* endast nedom leden, hela stambladet i öfrigt *glatt*; *fruktplättarna* glest omgifna blott af svepefjällens korta franshår.

Syn. *Woodsia glabella* R. Brown i Richard *App. to Franklins Journ.* p. 39, Hook. *Fl. bor.-americ. vol. II. pag. 259, tab. 237.*
Polypodium hyperboreum α. Whlnb. *Fl. Lapp.*
Woodsia lapponica 1) Ångstr. i Hartm. *Skand. Fl. 9 uppl.*
W. hyperborea vera! i Frist:s berättelse om en resa i Torn. Lpm. och i Björstr. *Piteå Lappm:s Vätphysiognomi.*

Utbredning. Lefvande exemplar har jag sett på Kurra-waara skifferberg i Torneå Lpm., hvarest arten växte ymnigt i de tjocka mossmattor, som bekläda bergets fot, och vid Suttajocki, en snöbäck, 1 mil vester om Torneå träsk, nära Norska gränsen; samt torkade exemplar från samma Lappm. af L. L. Læst., från Luleå Lpm. Virijaur och Jolli vid Sorjäjaur (allt enligt Whlnb:s herb.), Njammats (Anderssons resa 1864), från Piteå Lpm.: Kalkisbout och

1) Den korta, ofullständiga diagnosen, som i Hns. *Fl.* åtföljer detta namn, kommer mig dock ej att tvifla på identiteten med *W. glabella*.

mellan Ballaur och Mavasjaur (1807, Whlnb:s herb.), Worknats (Björnström), från Finmarken "vid Gargia 20 engelska mil söder om Alten" (I. Carroll, enl. uppgift i bref till Th. Fries), från Nordlanden: Langsvand (1807, Whlnb:s herb.) och Solvaagtind (F. Unander) samt från Grönland ex. samlade af Vahl mellan 66° 50 — 72° 48 och bestämda till *W. hyperborea*. Hooker upptager *W. glabella* såsom ymnig kring Stora Björnsjön i Nordamerika.

Ann. Vigten ligger bland karaktererna på glattheten, på stambladens omkrets, på småbladens olikformighet och de öfres vinklighet. Stambladets afsmalnande mot basen beledsagas af det på habitus ej litet inverkan de förhållandet, att småbladen vanligen finnas utåt hela rachis nästan ända ned till rotstocken och att leden vanligen sitter så nära rotstocken, att tufvorna ej äro öfverfyllda med långt utskjutande stumpar från de förra åren, såsom hos de två andra arterna, deremot rikt klädda med bruna fjäll upp till leden, men icke högre. De öfre småbladens deltaform och tre spetsiga hörn betingas väsendtligen deraf, att endera af de innersta flikarna på småbladet är långt utdragen parallelt med rachis (en bildning analog med den hos *Aspidium aculeatum*). Wahlenberg upptager såsom diagnostiskt kännetecken för sin *Polypodium hyperboreum* $\alpha.$, att de nedre, runda småbladen äro sterila i motsats mot förhållandet hos *Polypodium ilvense* och *P. hyperb.* β *gracile*, som hafva alla fruktbärande. Detta ofta sanna och då goda hjälpkännetecken lider dock ej sällan undantag så, att *W. ilvensis* har det nedre paret, *W. hyperborea* ett eller annat af de nedre paren småblad sterila, då deremot hos *W. glabella* en och annan enstaka fruktplätt vanligen utvecklas på de 3—4 nedre paren runda småblad, hvarföre kännetecknet bäst hänvisas från diagnosen till descriptionen. — Oafsedt att småbladflikarna hos den Hookerska figuren sakna tandningen och att man har två mycket underordnade lokalformer af *W. glabella* (motsvarande dem hos *W. hyperboea*), en kortare styfvare, med småbladen mera tätt sittande och nedgående ända till rotstocken, samt en

utdragen, mera slankig med småbladen ej fullt så långt ned på rachis. — nyancer, betingade af växestället, såsom jag som ögonvittne kan intyga — har jag aldrig sett några variationer af denna utmärkta art, som, om den skulle liknas vid någon af allmännare kända ormbunkar, erinrar om *Asplenium viride*, bland annat äfven genom den lifligt gröna färgen.

Strödda Underrättelser.

J. E. ARESCHOU, *Algae Scandinaviae exsiccatae, adjectis Characeis. Ser. nova.*

Af detta vackra exsiccata-verk (jfr. Bot. Not. 1863 p. 94) hafva ytterligare tvenne fasciklar utkommit, innehållande:

FASC. IV.

151. <i>Halidrys siliquosa</i> (L.)	176. <i>Ectocarpus siliculosus</i> Ag.
152. <i>Polysiphonia Brodiaei</i> Aresch.	177. <i>Enteromorpha compressa</i> (L.) var. <i>subsimpler</i> .
153. <i>P. violacea</i> (Ag.) β . <i>sub-Brodiaei</i> Aresch.	178. <i>Vaucheria hamata</i> (Vauch.)
154. <i>Rhodymenia palmata</i> (L.)	179. <i>V. geminata</i> (Vauch.)
155. <i>Rh. palm.</i> β . <i>sobolifera</i> J. Ag.	180. <i>Conferva Vadorum</i> Aresch.
156. <i>Chondrus crispus</i> (L.)	181. <i>C. lanosa</i> Roth.
157. <i>Dumontia filiformis</i> (Huds.) b.	182. <i>C. Sauteri</i> Nees.
158. <i>Phyllophora rubens</i> (L.)	183. <i>C. Linum</i> Fl. Dan.
159. <i>Hildebrandtia rosea</i> Kütz.	184. <i>C. zonata</i> Web. et Mohr.
160. <i>Ptilota plumosa</i> (L.)	185. <i>C. speciosa</i> Carm.
161. <i>Ceramium diaphanum</i> (Lightf.)	186. <i>C. hormoides</i> Lyngb.
162. <i>Trentepolia virgatula</i> (Harw.)	187. <i>C. implexa</i> c. Aresch.
163. <i>Bangia pumila</i> Aresch.	188. <i>Ricularia hemisphaerica</i> (L.)
164. <i>B. atropurpurea</i> Ag.	189. <i>Lyngbya aestuarii</i> Aresch.
165. <i>Desmarestia aculeata</i> (L.)	190. <i>Calothrix involvens</i> β . <i>Vadorum</i> .
166. <i>Laminaria saccharina</i> (L.) b.	191. <i>C. distorta</i> Aresch.
167. <i>L. digitata</i> (L.) b.	192. <i>Leibleinia confervicola</i> (Dillw.)
168. <i>Chorda Filum</i> (L.) β . <i>tomentosum</i> .	193. <i>Sphaerozyga Carnichaelii</i> Thwait.
169. <i>Ch. lomentaria</i> (Lyngb.)	194. <i>Bulbochaete crenulata</i> Pringsh.
170. <i>Punctaria plantaginea</i> Grev.	195. <i>Mougeotia genuflexa</i> Roth.
171. <i>Striaria attenuata</i> Grev. b.	196. <i>Desmidiium Swartzii</i> (Ag.)
172. <i>Cladostephus spongiosus</i> (Lightf.)	197. <i>Schizonema Dillwynii</i> Ag.
173. <i>Ectocarpus firmus</i> J. Ag. forma vernal.	198. <i>Sch. rutilans</i> Lyngb.
174. <i>E. littoralis</i> (L.)-forma major.	199. <i>Fragilaria striatula</i> Lyngb.
175. <i>E. littor.</i> forma pumila.	200. <i>Nitella Stenhammariana</i> Wallm. forma elongata.

201. <i>Fucus distichus</i> L.	227. <i>Conferva sericea</i> (Huds.) β . <i>marina</i> .
202. <i>F. canaliculatus</i> L.	228. <i>C. lanosa</i> (Roth.)
203. <i>Plocanium coccineum</i> (Huds.)	229. <i>C. bombycina</i> Ag.
204. <i>Rhizophyllis Bangii</i> (Fl. Dan.)	230. <i>Draparnaldia plumosa</i> (Vauch.)
205. <i>Halisaccion ramentaceum</i> (L.)	231. <i>Chaetophora endiviaefolia</i> Ag.
206. <i>Phyllophora membranifolia</i> Good. & Woodw.	232. <i>Trentepolia pulchella</i> Ag.
207. <i>Ph. Brodiaei</i> (Turn.)	233. <i>Chroolepus aureus</i> (L.)
208. <i>Ceramium decurrens</i> Kütz.? J. Ag.	234. <i>Ainactis gothica</i> Aresch.
209. <i>C. Deslongchampsii</i> Chauv.	235. <i>Calothrix scopulorum</i> (Web. & Mohr.)
210. <i>C. diaphanum</i> (Lightf.)	236. <i>Oedogonium tumidulum</i> (Roth.)
211. <i>Porphyra laciniata</i> Ag. var.	237. <i>Oe. Rothii</i> (Hass.)
212. <i>Bangia fusco-purpurea</i> (Dillw.)	238. <i>Staurastrum hirsutum</i> Ehrenb.
213. <i>Laminaria lorea</i> Bory.	239. <i>Palmella miniata</i> Leibl.
214. <i>Leathesia difformis</i> (L.)	240. <i>Gomphonema geminatum</i> (Lyngb.)
215. <i>Mesogloia Ekmani</i> Aresch.	241. <i>Podosphenia Jurgensii</i> (Ag.)
216. <i>Mesogloia baltica</i> Aresch.	242. <i>Protococcus roseo-persicinus</i> Kütz.?
217. <i>Elachista lubrica</i> Rupr.	243. <i>Chara Wallrothii</i> Rupr.
218. <i>E. velutina</i> (Grev.)	244. <i>Ch. Liljeblandii</i> Wallm. (2 former)
219. <i>Sphaecelaria cirrhosa</i> (Roth.) β . <i>nana</i> .	245. <i>Ch. foetida</i> A. Br. forma <i>refracta</i> .
220. <i>Ectocarpus littoralis</i> (L.) forma.	246. <i>Ch. fragilis</i> Desv. β . <i>Hedwigii</i> Wallm.
221. <i>Prasiola furfuracea</i> (Fl. Dan.)	247. <i>Nitella translucens</i> (Pers.)
222. <i>Pr. stipitata</i> v. Suhr.	248. <i>N. intricata</i> (Roth.)
223. <i>Hormidium murale</i> (Dillw.)	249. <i>N. intricata</i> (Roth.) forma <i>humilis</i> .
224. <i>Ulva stipitata</i> Aresch.	250. <i>N. mucronata</i> β . <i>tenuior</i> Al. Br.
225. <i>Enteromorpha clathrata</i> (Roth.) forma <i>elongata</i> .	
226. <i>E. ramulosa</i> (Engl. Bot.)	

— Bland de i Europas köks-trädgårdar förekommande växtarter finnas, såsom bekant är, endast få, som hos oss förekomma i vildt tillstånd. Detta ringa antal torde emellertid snart komma att förökas med en art, nemligen den på våra vestra och norra hafskuster förekommande *Stenhammaria maritima*, ehuruväl den mindre kan förvärfva sig en sådan plats, såsom varande ett viktigt närings-medel, än såsom en läckerhet. Dess tjocka, saftiga blad lära nemligen ega en smak, som i hög grad liknar den af ostron, hvarföre den i Hamburg redan förekommer under namn af "*Norwegische Austern-Pflanze*".

— Exemplar af årgångarne 1857 och 1858 af denna tidskrift kunna erhållas å 3 Rdr Rmt hos n. v. utgifvaren.